

דודי שמחה

כתב: ע. הלל
ציירה: רות צרפתי
הוצאת הקיבוץ המאוחד 2016 (1964)

על הספר

הדוד שמחה הוא שמחת כל ילד וילדה, כל פעולה יום יומית שלו קצת אחרת, קצת שונה. מערכת חמה ואוהבת מתפתחת בין הילד לדוד, מערכת של נתינה ואכפתיות.

הסיפור על הדוד שמחה מסופר מנקודת מבטו של האחייך, ובעצם מתחלק לארבעה סיפורים מחורזים: "כשהדוד שמחה שר", "דודי שמחה המבולבל", "כשדודי שמחה מתגלח", "דודי שמחה אוהב חיות".

הערות

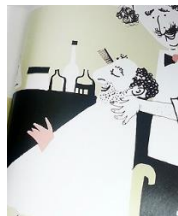
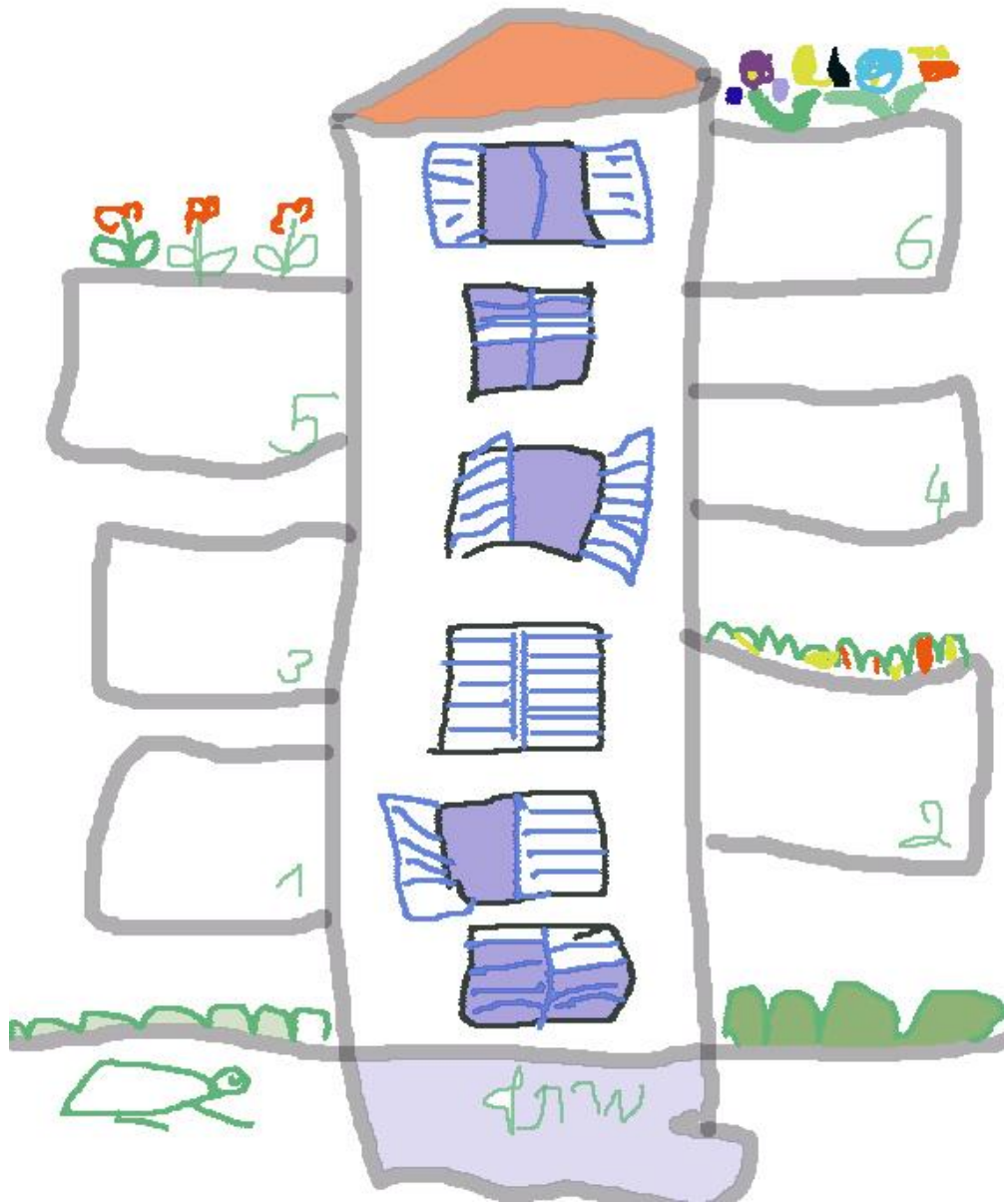
באתרי אינטרנט רבים אפשר לשמוע ביצועי משחק, שירה וקריאה של קטעים מתוך דודי שמחה – יש לכתוב בחיפוש [דודי שמחה](#).
במצעד הספרים מיועד הספר לילדי הגן, אבל הוא מתאים גם לקוראים בשנות הקריאה הראשונות.
הפנייה בהפעלות היא לקוראים למרות שהפעלות יבוצעו עם מנחה.

הפעלות

כשהדוד שמחה שר

לפניכם הבית ברחוב שמגר 5.
מתחתיו תמונות הדיירים או תמונות הקשורות לדיירים ברחוב שמגר.

בעזרת קו הכניסו כל דייר לדירה שלו.

השכנים ברחוב שמגר

אמרו נכון או לא נכון

- חיים הסנדלר מכין מגפיים רק למשה האופה נכון/לא נכון
- אפרים הספר מספר את כל האימהות בשכונה נכון/לא נכון
- דן הנגר מכין שולחן למשה האופה נכון/לא נכון
- משה האופה מכין לחמניות לרופא נכון/לא נכון
- הדוד שמחה שר לכולם נכון/לא נכון

ענו

- מה דעתכם, האם השכנים מקיימים יחסי שכנות טובה?
- האם גם אתם גרים בבית עם שכנים שעוזרים זה לזה? ספרו.
למנחה ולתלמידים:
- האזינו שוב לקריאת השיר, והשלימו מתוך הרשימה: מה עושה כל דמות כשהדוד שמחה שר:

מי:

אומר תודה, את מצחו מיישר, מחייך, מפזם ומנסר, לי נותן עוגה, מצפצף

הדמויות:

חיים הסנדלר

אפרים הספר

דן הנגר

הרופא

האופה

אני

זכר- נקבה

- לבית נכנסו לגור בנות. אמרו את השמות שלהן ואת המקצועות שלהן

למשל:

שונמית הסנדלרית

למנחה - קריאה משותפת

- קראו בקול שוב את **כשהדוד שמחה שר**.

הילדים ישלימו את התשובות לשאלות:

מי במרתף גר .. (המנחה תקרא את הקומה והילדים ישלימו) ---
מה עושה... (המנחה תקרא את השמות והילדים ישלימו לגבי כל דמות) ---

בכל פעם כאשר תגיעו לשורות החוזרות "ולמי עוד"?

בקשו מן הילדים לענות: "לעת עתה זה סוד"

דודי שמחה המבולבל

ענו

- ממה מכין הדוד שמחה את הסנדביץ' שלו?
- אמרו סנדביץ' בעברית: -----
- ומה הוא מכניס לתה?
- היכן הוא בוחש את הסוכר?
- מה לא בסדר בארוחה הזו? ומדוע חושב האחייך שלו שהוא מבולבל?
- האם גם אתם חושבים שהדוד שמחה קצת מבולבל? הסבירו
- לפי הדוד שמחה, מה עושים נגד מכת חשמל?
- הכינו ביחד רשימה של כל הדברים המבולבלים שעושה הדוד שמחה.
- האם אתם מכירים עוד סיפורים על אנשים מבולבלים או שעושים מעשים "משונים" כמו הדוד שמחה? (למשל: המפוזר מכפר אז"ר)

כשדודי שמחה מתגלח

שיחה בקבוצה קטנה

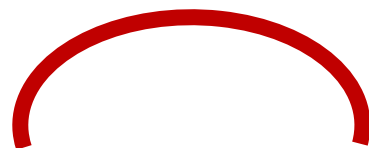
- ספרו במילים שלכם מה קורה כשהדוד שמחה מתגלח?
- מה אתם חושבים, האם הדוד שמחה באמת לא ראה את האחייך שלו בזמן שהתגלח? הסבירו.
- האם גם אתם עומדים לפעמים מול מראה ועושים פרצופים או מדברים אל הדמות המשתקפת?
- האם ראיתם ילדים קטנים מאוד עומדים מול מראה? מה הם עושים?
- האם ראיתם כלבים מסתכלים במראה, מה הם עושים?
- היכן עוד אתם יכולים לראות השתקפות של דמותכם? (למשל בקומקום, בחלון, -----)

דודי שמחה אוהב חיות

- אילו בעלי חיים הביא הדוד שמחה לאחייך שלו?
  - אילו בעלי חיים, לדעתכם, אינם מתאימים לגדל בדירה בעיר? מדוע?
  - מה חושב הילד על המתנות של הדוד?
- מה חושבת אמא של הילד על המתנות?
- המנחה תקרא שוב את השיר. התלמידים יספרו את תגובותיה של האם לפי הסדר, מהתגובה לדג ועד התגובה לסייח.
- כיצד מגיב הילד כאשר מבין כי הדוד שמחה קצת הגזים במתנות?
  - מה אתם מבינים מהמשפט: **"כי בלי חיות אי אפשר לחיות..."**

צורות שמחות וצורות עצובות

התבוננו בשתי הצורות שלפניכם:

צורה מס 1 (אדום)

צורה מס 2 (כחול)

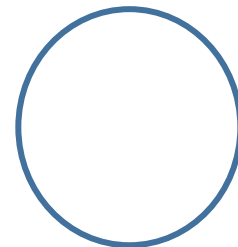
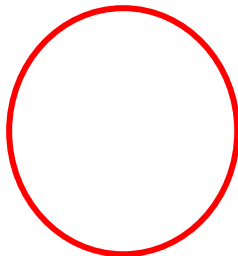
- איזו הרגשה יש לכם כאשר אתם מסתכלים על הצורה האדומה?
- איזו הרגשה יש לכם כאשר אתם מסתכלים על הצורה הכחולה?

פרצוף שמח

פרצוף עצוב

לפניכם שני עיגולים כחול ואדום. הוסיפו להם עיניים והפכו אותם לפניכם.

- איזו צורה מתוך שתי הצורות המצוירות למעלה תוסיפו לעגול הכחול כדי שיהיה פרצוף שמח, צורה אדומה או צורה כחולה?
- איזו צורה מתוך שתי הצורות המצוירות למעלה תוסיפו לעגול האדום כדי שיהיה פרצוף עצוב, אדומה או כחולה?

ענו נכון או לא נכון

- קווים שהכיוון שלהם יורד למטה אפשר לומר עליהם שהם קווים עצובים - נכון/לא נכון
- קווים שהכיוון שלהם עולה למעלה אפשר לומר שהם קווים שמחים - נכון/לא נכון
- כדי לצייר פרצוף שמח צריכים לצייר את הפה של הדמות עם קווים עולים כלפי מעלה- נכון/לא נכון

- כדי לצייר פרצוף עצוב צריכים לצייר את הפה של הדמות עם קווים יורדים כלפי מטה- נכון/לא נכון

איך ציירה המאיירת רות צרפתי את הדוד שמחה לפניכם מספר תמונות שציירה המאיירת רות צרפתי, המתארות את הדוד שמחה.
התבוננו היטב בתמונות.

ענו

- מה משותף לכל התמונות האלה?
- איזה מצב רוח יש לדוד שמחה בתמונות אלה?
- באיזו צורה, מתוך שתי הצורות שהכרנו, השתמשה הציירת, כדי לתאר את דוד שמחה, הצורה הפונה למעלה או למטה?

- סמנו את הקווים השמחים בכל אחת מהדמויות של הדוד שמחה.
- סמנו את הקווים העצובים בכל אחת מהדמויות של הדוד שמחה.
- בכל אחת מהדמויות המצוירות של הדוד שמחה מה יש יותר קווים עצובים או קווים שמחים?
- האם לדעתכם השם "שמחה" מתאים לדוד, הסבירו?
- איזו דמות של הדוד שמחה אתם הכי אוהבים? הסבירו.

מילים משונות (סלנג , מילים שאולות, ויצירה מקורית של המשורר)

אמרו מלה אחרת במקום המילים הבאות:

טַרְלַל-----

----- (כובע) מטומבל-----

מתפלח-----

----- (בקצף) מקוצף-----

אפיקו (מתחרז עם -----)

מבסוט (עד הגג)-----

הכינו

ד"ר רחל עזוז

ד"ר איה מרבך

מחברות ספרי לימוד בחינוך לשוני